

Lesarabrøv

Arbeidsloysi og pensjónistar í Føroyum

Sum øllum kunnugt verður nógv tosað og skrivað um arbeidsloysi í Føroyum, og hvussu vit fáa samfelagshjólina aftur at mala, soleiðis at vit kunnu fáa flest øll í arbeiði aftur. Í hesum sambandi kundi eg serliga hugsað mær at komið inn á stóðu pensjónistanna, av tí at hesir verða útsettir fyri eitt sindur av hvarjum viðvíkjandi arbeidsloysis-stoðuni.

Tað er ofta áhugavert at samanlíka við onnur viðurskipti, sum eru hend gjøgnum tíðina. Í t.d. Týsklandi undir 2. heimsbardaga valdi Hitler at geva jøðunum skyldina fyri alt tað ringa, sum hendi í landinum og alt fólkíð bleiv eftirhondini yvirbevist um (heilavask), at hetta var soleiðis (syndabukkasyndromið). Hetta var sjálvandi sera bekvemt, tá veruligu trupulleikarnir á henda hátt kundu fjálast. Á henda hátt kundi hann eisini fáa politiskt vald og goyma seg aftan fyri veruligu trupulleikarnar.

Eg vil kortini ikki beinleiðis sammata táverandi stoðuna í Týsklandi við ta stoðu, vit nú hava í Føroyum, við tí ágangi, sum ávisur persónur og feløg koyra ímóti pensjónistunum. Men vit skulu hinvengja í vera varin við ikki at læsa okkum fast upp á ein ávisan bólk í samfelagnum, hvørs burturbein frá arbeiðsmarknaðinum kann loysa arbeidsloysis-trupulleikarnar í Føroyum. Hetta er ein falliterklaring.

Tað vit hava brúk fyri í Føroyum eru fólk, sum hava initiativ og genialitet, t.v.s. fólk, sum hava vilja og hugskot til at menna nýggja vøruframleiðslu, skapandi fólk og fólk, sum arbeiða nógv.

Her er talan um kvaliteten á fólkinum í samfelagnum. — Japanarar eru eitt eksemplariskt dømi uppá slíkar eiginleikar, sum nevndir eru omanfyri. Tað er sostatt ikki politikarin, sum skal byggja virkir, men skal bert vera við til passivt at skapa rammurnar fyri at vinnulivið kann trivast. Tí skulu teir ikki standa einsamallir við ábyrgdini fyri landsins vánaligu gongd.

Vit skulu heldur ikki gloyma, hvi stoðan er sum hon er í dag. Tað er ikki tann gamla generasjónin, sum hevur koyrt føroyska búskapin í sorl, men heldur tey ungu, sum skulu bera landið viðari. Vit hava ikki livað yvir evni, men sett av ímóti vánaligum tíðum — vit hava kortið ikki stór lán uppá hús! Tey ungu her, eru eisini leiðslurnar í bankunum, sum hava ført ein skilaleysan lánpolitikk, har tú hevur fingið lán uttan nakran sum helst eginpening. T.v.s. mentaliteturin hjá fólkinum hevur verið ávirkaður til ikki at spara upp, men lána so nógv sum gjørligt, fyri síðan aftur at áa rentufrádrátt í skattinum. Eftir hesi lánigildi liva fólk nú uppá »stumparnar«, t.v.s. verða tey arbeidsleys ella hvørt av sínum í bert stutta tíð, gongur tað galið.

Føroyingar eru forkelaðir, vit hava bert skólað fiskin upp úr havinum og aldrin hugsað um at gera hetta við umhugsni. Vit hava sloppið undan granskning og menning innanfyri vinnuøki, og tí virkar tað vonleyst og óyrvikiligt, at vit nú fáa hetta sum eitt óumgangiligt krav fyri at kunna varðveita okkara livistandard.

Tað er sjálvandi rætt, at tá tíðirnar eru sum tær

eru, so kundi tað í ávisum føri verið skilagott at ein eldri maður og/ella kona, sum ongi lán hava, sum ikki hava heimabúgvandi børn, kundu »trappað« arbeiðstíðina niður eftir t.d. 60 ára aldurin. Fyri nøkur kundi hetta latið seg gjørt, men fyri onnur hevði hetta verið heldur truplari. Tey, sum tað hevði verið truplari fyri, eru tey, sum ikki hava nøkur ítriv, t.d. ferðing, dans, kortspæl, lesna osfr. Nøkur kundu hugsað sær at havt seyðahald, men eiga onga jørð. Nøkur hava sitið á skrivstovu alt lívið, tey kunnu móguliga ikki hjálpa børnunum við at umvæla ein bil ella betonga ein garð. Tað eg vil siga við hesum dømunum er, at tað kann vera trupult at slúsa tey eldru úr einum fæstum arbeiði í eitt annað arbeiði, sum kann verða meira fjølbroytt. Sannleikin er, at vit í Føroyum ongan eldrapolitikk hava. At leggja seg í songina at doyggja er og verður skilaleyst. Tí má tað eisini vera av áhuga fyri tey ungu at tryggja seg, tá tey jú einaferð koma í tann aldurin, tá tey skulu út av arbeiðsmarknaðinum.

Okkara ungdomur, sum í dag verður fyltur við upplýsingum og lærdómi, skuldi havt sjálvsálit og hugskot ella hvat? Um tit halda tykkum bera landinum uppi, so eru nú stórar avbjóðingar til tykkum, fyri at vit kunnu koma viðari. Hvi skulu vit eldru bera ábyrgdina, hetta er óverdugt, bæði fyri tykkum og okkum.

At enda kundi eg hugsað mær at sagt eitt sindur um pensjónina, vit fáa. Fyri nøkur er núverandi upphæddin nóg stór, men fyri onnur er tað trupult at fáa endarnar at røkka

saman. Sjálvt um ein er pensioneraður, eru eisini fastar útreiðslur, sum skulu gjaldast (sí dømi uppá okkara privata húsarhald, fyri 2).

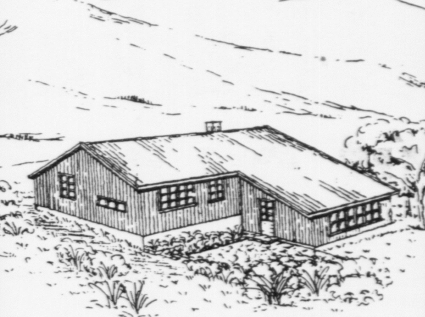
Privatrosknapur, uppgjærdur fyri ein mánaða:

SEV	700 kr
Gassolja	825 kr
Sjónvarp og útvarp	175 kr
Viðlíkahald av tv og radio	110 kr
Sjúkrakassi, 2 fólk	246 kr
Medisin og tannlækni	80 kr
Brillur, 2 fólk	80 kr
Telefon uml.	320 kr
Húsatrygging	370 kr
Ábyrgdartrygging, bilur	82 kr
Veggjöld, bilur	118 kr
Dekk til bilin	90 kr
Benzin og olja til bilin	230 kr
Billutir	250 kr
Skógvar og klæði	50 kr
Perur og umvæling av eltólum	220 kr
Viðlíkahald av sethúsum, úthúsum	1.200 kr
Matur	1.900 kr
Hondkeyp	350 kr
Tilsamans	7.396 kr
Pensjón	6.200 kr
Mánaðarligt hall	1.196 kr
Árligt hall	14.352 kr

Annars hvørki roykja ella drekk vit, ganga ikki til fótbólt og dans og ferðast næstan onki etc.

Tað, sum kann tryggja einum pensjónisti eitt størri handilsfrælsi enn hvat sjálv pensjónin gevur móguleika fyri, er sjálvandi ein uppsparing, soleiðis at vit av og til kunnu ferðast etc. Tí ein áheitan til øll tey ungu, sum einaferð verða pensjónistar, fáið tykkum eina privata kapitalpensjón, soleiðis at tit kunnu liva gott og óttalæst á tykkara eldru døgum.

Ein fólkapensjónistur

P/F SUDUROYAR-HÚSIÐ
fæst nú eisini
LYKLAKLÁRT

- ★ Fleiri snið at velja ímillum.
- ★ Hús eftir egnari tekning eisini móguligt.

Prísir frá kr. 665.000.-
fyri lyklaklár sethús

Umboð og sála:
Tróndargøta 26
Tlf. 14321
Fax 19321

Suðuroyar-húsið
Tlf. 71787
Fax 71541

Eitt hjartasuff!!!

Á Glyvrum 21. mars 1992.

Áh, ja! Týsdagin 17. mars 1992 varð broyting í Fólkskúlaálgini lögð fyri Løgtingið. Men fingi vit, sum starvast í fólkskúlanum, høvi at gera viðmerkingar, áðrenn tað var ov seint?

Hóast okkum varð lovað, at hesaferð skuldi onki fara fram í skundi, at øll viðurskipti skuldu vera opin. Hvat fingi vit at vita?

Tey, sum lesa Sosialin, fingi nakrar smábitar, sum bert ørkymlaðu, tí tað tyktist, sum Landsstýrið longu hevði avgjört hetta.

Fingi vit nakað at vita frá okkara fólki í Lesiætlanarnevndini, áðrenn broytingin varð lögð fyri Løgtingið?

Jú, tann 20. mars fingi skúlastjórnir eitt upplægg til ein komandi stjórafund við Landskúlafrýsitingina hesum

viðvíkjandi. Men hvat var tað? Uppskotið hjá Landsstýrinum ella uppskotið frá Lesiætlanarnevndini ella nakað heilt annað. Hvat stóð har?

Mundu lærararnir, sum skulu starvast undir hesum broytingum fáa nakað at vita? Man nakar fundur fara at verða hildin fyri okkum at kunna okkum um hetta, áðrenn planurin fyri næsta ár verður lagdur?

Og so siga hesi fólkin, at tey eru okkara umboð, at vit draga somu línu, líka frá landsstýrskonuni yvir Landskúlafrýsitingina og nevndina í Føroya Lærarafelag til stjórnarnar.

Halda tey tað vera tað upplýsta einaveldið? Er tað lögð, at vit eru illa við, hugstoytt og fela, at onkur traðkar á okkum?

Heilsan

Elsa Birgitta P. Egholm

Politi og trygging

Í Dimmu 17. mars 1992 sigur politikommiserurin: »At summir bileigarar mugu hava gloymt at gildið fallin tryggingargjöld og fyri at sleppa undan, at nummarpláturarnar á bilum teirra verða klijptar av lögregluni bla bla bla...«

Sí eiddin klippa plát-

urnar av lögregluni, ella klippa teir pláturarnar av sær sjálvm???

Ná, skemt til síðis.

Hann burdi vitað, at orsökkin til at ein partur av fjældini ikki hevur gildið trygging, er hon at tryggingarsambandið hevur gjørt nakað ólógligt.

Og so er spurningurin

til fútan:

Hvørjari síðu av lógini stendur politiið ?????

Eg sjálvur havi ikki gildið trygging — og ætli heldur ikki at gera tað fyrr enn tað er greitt, um tað sum tryggingarsambandið hevur gjørt, er lógligt ella ólógligt.

Ein sum nýtir at hoyra góðan tónleik

Men, sum brúkar hamaran

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvønn hósdag frá kl. 19.00–21.00, innngongd hjá KFUM, undir Pisurvarða 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 15.30–17.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 15.30–7.00 á morgni.